

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VIII. Testimonia Oraculorum, octavum credibilitatis nostræ fidei
argumentum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

vaticinia referunt Augustinus 18. de Civit. cap. 23. A
Cyrillus Alexandrinus lib. 8. contra Julian. & fu-
sius Lactantius passim in institutionibus, & quod
amplius est, Clemens Alexandrinus lib. 6. Stro-
matum refert particulam Concionis D. Pauli, in
qua fideles hortatur ad lectionem Sybillinorum
voluminum, his verbis: *Libros Græcos sumite, &
Sybillas agnoscite, quomodo unum Deum signifi-
cent, & ea qua futura sunt, & invenietis in eis
Filium Dei clarius & apertius scriptum.* Denique
adeo familiare fuit olim Christianis, convincere
Gentiles per oracula Sybillarum, ut propterea
Sybillæ appellarentur, teste Origene lib. 5. con-
tra Celsum. Et sane ex illarum vaticiniis evidens
sumitur credibilitatis nostræ fidei argumen-
tum: cum illæ præcipua Christi & humanæ re-
demptionis mysteria prænuntiarent, & litteris
mandarent, tantæ prænotionis certitudine & cla-
ritate, ut præterita magis quàm futura scripsisse
videantur; ut patebit referendo illarum oracula,
quæ decem fuisse perhibentur, earumque patriæ
cognomina sunt hæc: Cumæa, Cumana, Persica,
Hellepontica, Lybica, Samia, Delphica, Phry-
gia, Tyburtina, Erythræa.

255.

In primis ergo Sybilla Cumæa summam tem-
porum tranquillitatem in adventu Christi futu-
ram prædixit, verbis ferè similibus his, quibus
Isaias paciferum Messie adventum vaticinatus est.
Ea autem hæc sunt:

*Cum Deus ab alto Regem demittet Olympo,
Tunc terra omnipotens fruges mortalibus agris
Reddet inexhaustas, frumenti, vini, oleique:
Dulcia tunc mellis diffundent pocula celi,
Et niveo latices erumpent lacte suaves:
Oppida plena bonis, & pinguis culta vigeant:
Nec gladios metuet, nec belli terra tumultus:
Verum pax terris florebit omnibus alta:
Cumque lupis agni per montes gramina carpent:
Permistique simul pardi pascentur & hœdi:
Cum vitulis ursi degent, armenta sequentes,
Carnivorisque leo præsepia carpet uti bos:
Cum pueris capient somnos in nocte dracones,
Nec cadent, quoniam Domini manus obteget illos.*

Sybilla verò Cumana Filij Dei Incarnationem
prædixit, his carminibus:

*Tunc ad mortales veniet, mortalibus ipsis
In terris similis, natus Patris omnipotentis,
Corpore vestitus &c.*

Sybilla Persica de Prædicatione & Baptismate
Præcursoris hæc prænuntiata est.

*Tunc quoque vox quedam veniet per deserti locorum
Nuncia, mortales miseros qua clamat ad omnes,
Ut rectos faciant calles, animosque repurgent
A vitiis, & aquis perlustrantur corpora mundis,
Sybilla Hellepontica, inter alia multa oracula,
hanc de doctrina Christi reliquit divinationem.*

*Ille legem Dei complebit, non violabit,
Persimilem formam referens, & cuncta docebit.*

Sybilla Libyca tale protulit de Christi miraculis
vaticinium.

*Ille quidem morbis pressos sanabit, & omnes
Lætos, quotquot ei fident, cæcique videbunt,
Incedent claudi, surdis audire licebit,
Insolitas mutis dabit formare loquelas,
Expellet furias, oppressi morte resurgent.*

Eadem quoque Sybilla clarissimè prædixit mi-
raculum multiplicationis quinque panum in de-
serto, & his versibus expressit:

*Placabit sultus, in desertisque locorum,
Largè panibus ex quinis, & pisce marino,
Millia quinque virum satiabit, reliquæque*

*Bis senos cophinos implebunt Virginis alma,
Sybilla Samia de Christo ingrediente in Jerusa-
lem, super pullum asinae sedente, hoc protulit ora-
culum:*

*Salve casta Sion, permultaque passa puella,
Ipse tibi inscens Rex en tuus intrat a fello,
Erga omnes mitis, jura quo tibi, quo jura demas,
Intoleranda tibi, quæ fers cervice subacta.*

Sybilla Delphica de passione Christi hæc scripsit:
*Impinger illi colaphos, & spura scelestis
Israël labiis, nec non & fellis amari
Apponet escam, potumque inmitis acciti.*

Sybilla Phrygia mortem Christi his cecinit car-
minibus:

*Scindetur templi velum, mediumque diei
Nox tenebrosa tribus premet admirabilis horis,
Et tridui somno peraget admirabilia facta.*

B Sybilla Tiburtina Christi resurrectionem & as-
censionem in hunc modum prædixit:

*Sed postquam triduo lucem repetiverit, atque
Monstravit somnum mortalibus, atque docendo
Cuncta illustravit: cœlestia tecta subibit,
Nubibus invehctus.*

Denique Sybilla Erythræa de finali judicio, &
signis quæ debent ipsum præcedere clarissimè
disseruit, his carminibus:

*Judicij in signum tellus sudore madescet,
Et rex æternus, summo descendet Olympo:
Scilicet ut carnem, mundumque ut judicet omne,
Vnde Deum fidi, diffidentesque videbunt
Summum cum Sanctis in sæcli sine sedemem &c.*

§. VIII.

Testimonia Oraculorum, octavum credibilitatis
nostræ fidei argumentum.

N On solum Sybillarum vaticinia, sed etiam
Dæmonum oracula de veritate nostræ fidei
testimonium perhibere, Deo spiritum & au-
thorem mendacij ad testificandam veritatem co-
gente. In primis enim Apollo Delphicus (ut refe-
runt Suidas verbo Augustus, Suetonius in Octa-
vio, & Nicephorus libro 1. cap. 17.) dixit Deum
ab Hebræa femina carnem sumpsisse, & cum du-
mutus extitisset, fateri tandem coactus est Cæsa-
ri Augusto, qui ei Hecatumbem obtulerat, ut ab
eo responsum obtineret, sibi impositum fuisse si-
lentium à puero Hebræo, qui Deus existens, cun-
cta pro arbitrio disponebat, his nempe verbis:

*Me puer Hebræum, Divos Deus ipse gubernans,
Cedere sede jubet, tristisque redire sub Orcum.
Aris ergo dehinc ratiis abscedito nostris.*

Item Milesius Apollo consultus, & de Chri-
sto interrogatus, his verbis ipsum commendavit:
*Mortalis erat corpore, sapiens, prodigiorum effe-
ctor, sub Ducibus Chaldeis armis comprehensus,
clavis, fustibusque amaram mortem patietur.*

Clavis & palo finem tolerabit acerbum.

E Refert etiam Marcellus Ficinus libro de Chri-
stiana Religione cap. 2. ex Porphyrio ethnico in
libro de responsis, Hecatembem Deam interroganti-
bus de Christi anima respondisse: *Viri pietate
præstantissimi est illa anima, hanc colunt à rigidi-
tate alienam. Hic Christus pius in cælum ascendit.*

Insuper Plutarchus, opusculo de defectu ora-
culorum, refert Dæmones alicui Præfecto Tibetij
Cæsaris retulisse, magnum Pana mortuum esse,
eamque ob causam se amplius responsa edere
non posse. Quod vel eà die quâ Christus mortuus
est, vel paulo post contigit. Unde meritò cum
Pico Mirandulano concludendum est: *Magna*

insania est, Evangelio non credere, cuius veritatem sanguis martyrum clamat, Apostolica resonant voces, prodigia probant, ratio confirmat, elementa loquuntur, & DÆMONES CONFITENTUR.

§. IX.

Testimonia Gentilium, Iudeorum, & Mahumetanorum, nonum, credibilitatis nostra fidei argumentum.

257. Cvm Novatianus cap. 18. de Trinit. rectè dixerit, Firmum esse genus probationis quod ab Adversariis sumitur, ut veritas etiam ab ipsis inimicis veritatis probetur, vel ut loquitur Eucherius homil. 2. de Paschate, Validis absque dubio nritur privilegijs, qui causam de Adversarij asserit instrumentis; non possum efficacius veritatem fidei nostræ suadere, quàm adducendo ea quæ in ejus laudem ipsius Adversarij, nimirum Gentiles, & Judæi, ac Mahumetani protulerunt, & scriptis commendarunt: plura enim in laudem & commendationem Christi & nostræ Religionis in eorum libris reperiuntur. Nam in primis ex Gentilibus Plato in libro de legibus hæc scribit sanè admiratione dignissima: Mensura omnium non homo, sed Deus est, maximè verò si Deus fiat homo. Item interrogatus quandiu standum ipsius legibus foret? respondit: Donec aliquis sacrior homine in terris appareat, qui fontem omnibus veritatis aperiat, quem denique sequantur omnes.

Cæsar Augustus (ut referunt Suidas, Cedrenus, Nicephorus, & alij) aram Romæ in Capitolio erexit, cum hac inscriptione, ARA PRIMOGENITI DEI, qui putatur esse locus in Capitolio, ubi nobilissimum Templum antiquitatis erat Jovis Capitolini: eo verò prostrato, successit Basilica Dei Genitricis Mariæ, dicta ea de causa, ARA CÆLI. Alij dicunt Dei Genitricem Mariam, infantem in ulnis habentem, sublimem in aère ab eodem Augusto illic esse conspectam.

D. Augustinus lib. 1. de consensu Evangelistarum refert, quod cum Tiberius mortem Christi accepisset, eum in Deorum album adscribere voluit, sed à Senatu impeditus est, qui noluit Christum pro Deo agnosci, quia dicebat eum esse zelotypum, nullumque alium Deum secum permittere.

Narrat quoque Lampridius in vita Severi, Imperatorem Adrianum omnia Tempia in honorem Christi dicasse, & ut imposterum templa absque idolis extruerentur, & extructa diruerentur, edixisse: sed Augures dissenserunt, & in eum acriter invecit, quod mente conceperat impediverunt; sed tamen locupletissimum de Christi Divinitate & innocentia reliquit testimonium.

Alexander Severus in Oratorio imaginem Christi servabat, coram qua singulis diebus procumbebat. Antoninus verò Pius, audiens hanc sententiam, Alteri ne feceris quod tibi fieri non vis, inter Christianos pervagatam, mirificè eam commendavit, dixitque eum fore virum omni exceptione majorem, qui eam ad amissum observaret, multaque bona de Christo ipso, tanquam illius sententiæ authore, referre solebat.

Extat insuper Plinij junioris ad Trajanum Epistola, quâ probatos mores, sanctosque Christianorum ritus describit, dicens: Eos esse solitos stato die ad lucem convenire, carmenque Christo

Tom. IV.

A quasi Deo dicere secum invicem, seque sacramento non in scelus aliquod obstringere, sed ne furta, ne larocinia, ne adulteria committerent, ne fidem fallerent, ne depositum appellati abnegarent. Quod in causa fuit, ut idem Trajanus ab eorum persecutione desisteret.

Demum leguntur in calce Apologiæ Justin Martyris tres Imperatorum Romanorum Epistolæ, in commendationem Christianorum, in quarum una testatur Marcus Aurelius, qui eam ad Senatum Romanum scripsit, se in re proflus desperata, Christianorum precibus, insignem de hostibus victoriam reportasse, & in media Germania, montibus undique cum suis conclusum, in extrema siti, optatam à Cælo pluviam obtinuisse, quos propterea egregiè commendans, jubet ut si quis Christianum deinceps accusaret, vivus comburetur, quemadmodum videre est tum in Justino, tum in Baronio, qui eas litteras sub annum 176. num. 22. ad verbum refert. Hæc quoad Gentiles.

Quantum verò ad Judæos, celebre reperitur de Christi miraculis, & sanctitate, Josephi testimonium, lib. 18. Antiquit. cap. 4. ubi de illo hæc scribit: Fuit autem his temporibus Iesus sapiens vir, si tamen virum eum nominare fas est: erat enim mirabilium operum effector, & Doctor omnium eorum qui libenter audiunt quæ vera sunt. Et multos quidem Iudeorum, multos etiam ex gentibus sibi adjunxit. Christus hic erat. Hunc accusatione primorum nostræ gentis virorum, cum Pilatus in Crucem agendum decrevisset, non deseruerunt hi qui ab initio eum dilexerunt. Apparuit enim eis teritià die iterum vivus: secundum quod divinitus inspirati Propheta, vel hæc, vel alia innumera miracula futura prädixerant; sed & in hodiernum diem Christianorum, qui ab ipso nuncupati sunt, & nomen perseverat, & genus. Philo etiam disertissimus Iudeorum librum scripsit de sanctitate & puritate vitæ primorum Christianorum, Alexandria degentium, ut testatur D. Hieronymus in lib. de Scriptoris Ecclesiasticis.

Denique Christi nomen, etiam apud ipsos Mahumetanos, Christianæ Religionis insensibilissimos hostes, venerabile est: Mahumetus enim in Alcorano (teste Marcilio Ficino lib. de Christiana Religione cap. 2.) Jesum Christum Dei virtutem, sapientiam, animam, statum, Spiritum, Verbumque, afflatu quodam divino ex Maria Virgine perpetua natum, appellat; atque ipsum fuscitasse mortuos, aliaque plurima miracula divinitus effecisse, & cunctis Hebræorum Prophetis esse sublimiorem. Unde ex Mahumetanis, qui Mahumeti sepulchrum visunt, nisi etiam Christi sepulchrum viderint, nondum satis purificati existimantur: qui Christi vel Mariæ nomen contumeliosè commemorat, apud eos severè punitur. Inducit præterea idem Mahumetus in Alcorano Deum ita loquentem: Cum Prophetas alios alijs præfecerimus, eosque allocuti fuerimus, Christo Mariæ filio, animam nostram propriè conferentes, vim atque virtutem præ ceteris præbuimus. Demum quoties Evangelium nominat, quod sapissimè facit, toties proprio cognomento librum appellat lucidum; aliquando etiam addit esse lumen testamenti, castigationem, rectamque viam timentibus Deum.

Confirmatur hoc testimonium ex iis quæ refert Duverderius, Historiographus Gallus, in compendio Historiæ Turcicæ, in vita Bajazeti secundii. Quo tempore (inquit) Bajazetus, pacis cum Venetis initæ suavitatibus frueretur, Talismanus

H h ij